

BREV & REPLIKER

GUNNE JACOBSSON:

GOLAN – NYCKEL TILL FRED?

Aggression har sitt pris. Hitlertyskland angrep, förlorade och gjordes skadeskyldigt. Kejsartyskland likaså. Men när arabländerna angrep Israel och besegrades, då är det märkligt nog de besegrade angriparna som ställer villkoren.

Den besegrade egyptiske angriparen slöt fred, men först när Sinai återlämnats. Den besegrade syriska angriparen lovar nu fred, men bara om Golan återlämnas.

Assad får stöd av ambassadör Ingmar Karlsson: Israel har valt "Golan utan fred" i stället för "fred utan Golan". Som om syrierna sökte fred medan de fram till 1967 ännu hade Golan! Syrien är största hindret för fred i Mellanöstern.

Golan, mindre än Öland, är en öde högplatå som från tusen meter sluttar ner emot Jordanfloden, Genesaret och slätten i norra Galiléen.

Golan är en "kolossal naturlig fästning", under Syrien kompletterad med minfält, bunkers, tanks, artilleri, divisioner. Golan var då en strikt militär zon

med en starkt försummad civilbefolkning. Först med Israel kom elektricitet, bilar, traktorer och social välfärd.

Uppifrån Golan kunde den bara 15 km breda slätten överblickas och behärskas. Uppifrån osynliga ställningar bedrev syrierna åren 1949-67 prickskytte ner mot judarna. Brinnande föremål rullades nerför sluttningen mot sädessfälten. Från Golan infiltrerade terrorister. Judarna levde under dödsfara och sov i skyddsrum.

Det är begripligt att israelerna av strategiska skäl behöll Golan efter 1967, sedan de med stora förluster lyckats ta sig upp för sluttningen och slå tillbaka det syriska anfallet. Och endast Israels kontroll av denna buffertzonen hindrade syrierna från att tränga djupt in i Israel vid deras oväntade nya angrepp 1973.

Golan är livsviktigt också för Israels vattenförsörjning. Även med Golan har Israel akut vattenbrist. Jordanflodens källflöden uppe på Hermonberget i norra Golan försökte syrierna avleda från Israel åren 1964-65.

Nästan halva befolkningen bodde före

1967 i staden Kuneitra, med militären som främsta levebröd. Kuneitra "förstördes meningslöst" av israelerna vid evakueringen 1974. Men detta hade sina orsaker.

- I syriernas högkvarter hade israelerna 1967 funnit detaljerade planer på erövring av hela norra Israel. Och bevis på ryska militärer i framskjutna positioner.

- Som goodwill-gest och i förhoppning om fred överlämnade israelerna de 1973 besatta stora områdena öster om Golan inne i Syrien, inklusive Kuneitra. Men syrierna ställde inte upp vid fredskonferensen.

- Inför evakueringen skulle de "bortjagade" invånarna få återvända enligt avtal. Syrierna förbjöd detta och använde den tomma staden i sin propaganda.

Det är begripligt att israelerna inte ville lämna spindeln i den syriska militärapparaten intakt.

Israelerna är misstroga mot Assads löften och planer på ett Stor-Syrien. Gärningar talar högre än ord:

- Syriens upprepade angrepp på Israel och ockupation av Libanon.

- De 10-20 000 massakrerade oliktkännande landsmännen i staden Hama 1982.

- De 100-tals avrättade libanesiska le-

darna och bakbundna kristna krigsfångarna och civila.

- Anti-Israel-ideologin och antisemitismen.

- Den ekonomiska bojkotten av Israel.

- Syrien som bas för narkotika, kidnappning, tortyr, terrorism.

- Den feberaktiga upprustningen.

Assad har svikit löften tidigare och det kan ske igen. Den store muslimske teologen Al Ghazzali från 1000-talet fastslog: "Om en lögn är enda sättet för att uppnå ett bra resultat är den tillåten. Vi måste ljuga om sanning leder till obehagliga resultat." Löfte om fred i utbyte mot Golan kan bli ödesdigert för Israel.

Erfarenheten har visat, att där bergskedjor fått bilda gräns mellan staterna ute i världen, där har det varit fredligt. Och omvänt.

När tjeckerna 1938 tvingades flytta gränsen från randbergen ner på slätten innanför var landet prisgivet trots Hitlers löften. Prisgivet var också Ungern när Stalin flyttade gränsen från Karpaterna ner på slätten innanför.

Också gränsen nu utmed Golans höjdrygg har med hjälp av små FN-styrkor varit påfallande lugn sedan 1974. Skall detta rivs upp?